Nr. 38. Sierada, 24 Śnieżnia 1924 h. Hod VIII.

KRYNICA

TYDNIOWAJA SIALANSKAJA HAZETA

Adres Redakcyi i Adm.: Wilnia, Zawalnaja 7.
Redakcyja adčyniena ad 9 h. ran. da 7 h. wieč.

„Krynica“ kaštuje: na hod 6 zł.; na miesiac 50 hr.
Asobny numar kaštuje 15 hr.

U KALADNY ŚWIATY DZIEŃ SWAIM ČYTAČOM, PRYJACIELAM I SPAHADČYKAM „KRYNICA“ ŠLE NAJLEPŠYJA PAŽADAŃNI!

Pieśnia na Kalady.

Pastuški hulali,
Kaladu ihrali:
Boh nam abjawiŭsia,
Chrustus naradziŭsia —
Kalada-Kalada, hej.

Nia ŭ pyšnych charomach,
Ani ŭ panskich domach:
U maleńkaj chacie
Jaho tulić Maci —
Kalada-Kalada, hej.

Treba nieści dary,
Treba dać achwiary:
Jak my i Jon kwoły,
Choć kruhom anioły —
Kalada-Kalada, hej.

Hukniom našu pieśniu,
Jak-by na pradwieśni:
Chrystus świet admienić,
Hołaŭ złu pryščemić —
Kalada-Kalada, hej.

Čeść Tabie, Maryja,
Čystaja lilija:
Ciabie Božaj Maci
Budziem nazywaci —
Kalada-Kalada, hej.

I Jazepu sława
Niachaj-by paŭstała:
Bo ŭ jaho-ž pryniatku
Maryja z Dziciatkam —
Kalada-Kalada, hej.

A wolikam tutka,
Što stajać cichutka,
I hetaj aślicy
Pryniasiom trawicy —
Kalada-Kalada, hej.

Chwalim wielmi Boha,
Bo nam darahoha,
Spasłaŭ Syna z nieba,
Kab dušy dać chleba —
Kalada-Kalada, hej.

Bratočki huknicie,
Na ŭwieś świet piaicie,
Što Boh čaławieku
Spahadaŭ ad wieku —
Kalada-Kalada, hej!

K. Swajak.

Ks. ADAMU STANKIEWIČU

u dzień Imianin 24-XII-24 h.

Žyćciowy šlach naš mukami usłany,
Supolna bol nas poić moram wiery
U — Wyzwaleńnie! Prawadyr kachany!
Pryjmi žadańni, bo ich šluć žaŭniery.

Žadańni — ton strun u našym sercy,
Heta bahaćcie biednaje skarbnicy:
„Budź stojki!" Zhinuć lepš u paniawiercy
I śmierciaju ŭściarehč — Kraju hranicy!

Fr. Hryškiewič.

P. TUHUT i BIEŁARUSY.

U praciahu 12, 13 i 14 śnieżnia siol. h. u Wilni haściŭ p. Tuhut, zastupnik staršyni Rady Ministraŭ. Metaj jaho da nas pryjezdu było aznajomleńnie z pałažeńniem našaha kraju administracyjnym, ekanamičnym i kulturnym.

Častyja bandyckija napady, kryki miascowaj ludnaści z pryčyny ciažaści padatkaŭ, niezdawoleńnie tej-ža ludnaści z wajskowaha asadnictwa i z čužoj škoły — prymusili pana Tuhuta pryhledzicca da našaha žyćcia z blizku, tym-bolš, što ŭziaŭ jon na siabie abawiazak usio błahoje na biełaruska-litoŭskich ziemlach naprawić na dobraje.

Dyk wot-ža da p. Ministra, padčas jaho ŭ Wilni byćcia, pasypali roznyja delehacyi z roznymi biedami i skarhami, a pradusim pasypali delehacyi ad narodnych mienšaściaŭ: litoŭcaŭ, žydoŭ i biełarusaŭ.

My, biełarusy, praŭda, nia mieli wiery ŭ p. Tuhuta i nia majem, bo duža dobra znajem jaho palityku, dyk dziela hetaha i nie pasyłali da jaho ahulna-biełaruskaj delehacyi z ahulna biełaruskimi biedami, skarhami i pažadańniami. My, biełarusy, wysłali da p. Ministra delehacyju tolki ad Školnaj Rady i tolki ŭ školnaj sprawie. I nie pamylilisia biełarusy, što nie pasyłali ahulna-biełaruskaj delehacyi, a možna skazać — pamylilisia, što pasyłali i hetu školnuju delehacyju.

Woś pasłuchajem ab tym, jak p. Tuhut hladzić na biełaruskaje školnictwa. Biełaruskaj delehacyi školnuju sprawu jon hetak pradstawiŭ: čysta biełaruskich škoł nia moža być; musiać być škoły miašanyja, polska-biełaruskija. Heta asnowa školnaj palityki p. Tuhuta. Dziela prawiadzieńnia ŭ žyćcio hetaj asnowy treba pryhatawać adpawiednych wučycialoŭ. Dyk wot-ža z hetaj metaj majuć być zasnawany wučycielskija kursy dla biełaruskich wučycialoŭ u... Bydhoščy, (heta až pad Niamieččynaj!) dla 60 čaławiek. Ale i p. Tuhut uważaje, što hety Bydhošč nie padchodzić na miejsca dla biełaruskich kursaŭ i što jon staić za... Krakaŭ. Słowam, nia kijom, dyk pałkaj. Kali-ž, — dalej tłumačyŭ p. Tuhut, — wučyciali takim čynam buduć pryhatawany, a heta staniecca ŭ pieršaj pałowie 1925 h., dyk z nowaha školnaha hodu 1925-26 možna budzie zasnawać miašanych polska-biełaruskich škoł nia bolš jak štuk 40-50.

Woś takimi dumkami ŭ sprawie školnaj padzialiŭsia p. Tuhut z biełaruskaj delehacyjaj.

Ab inšych sprawach, jakija cikawiać biełaruskaje sialanstwa nia mienš sprawy školnaj, p. Ministar mieŭ mahčymaść tak-ža wyskazać swaje dumki i pahlady 14.XII. na bali, wydanym Delehatam Uradu na jaho čeść. Ab cikawych dla nas sprawach p. Tuhut miž inšym wyjawiŭ takija dumki:

— Kali buduć trywać bandyckija napady, dyk jon uważaje, što treba budzie karać cełyja wioski, cełyja hminy, ŭ jakich budzie zdareńnie bandytyzmu...

Za ziamielnuju reformu treba ŭziacca, ale treba pomnić, što Polšč pierapoŭniena ludnaściu i što polski sielanin tak-ža maje prawa da ziamli na ŭschodnich ziemlach

Polščy, choć u pieršuju čarhu treba ŭziać pad uwahu miascowuju ludnaść.

Padatki, jakija jošć naznačany, musiać być wypłačany...

Niezdawoleńnie narodnych mienšaściaŭ u krai heta — tolki trahičnaje nieparazumieńnie...

Aŭtanomii dla ŭschodnich ziamiel nia treba, bo na heta išče zarana...

Traktat, padpisany Polščaj u Wersali na Mirnaj Konferencyi 1919 h., Polšč nie abawiazywaje, bo jon siłaj jej nakinuty.

Dyk woś bolš-mienš usio toje, z čym da nas pryjaždžaŭ p. Tuhut, čym chwaliŭsia nam i dumaje lačyć našy ciažkija zadaŭnienyja chwaroby.

Žbiarom parady lekarskija p. Tuhuta ŭ kuču i hlanim na ich razam, čaho jany warty?

Škoły biełaruskaj mieć nia budziem, bo na 2 miljony biełarusaŭ u Polščy 40-50 polska-biełaruskich škoł u 1925-26 h. z wučycialami, ŭzhadawanymi ŭ čužych i dalokich Bydhoščy, ci Krakawie — dla biełarusaŭ nie daduć ničoha dobraha, aprača błahoha.

Nia budziem mieć palohki ŭ padatkach, bo p. Tuhut ab hetym i susim nia dumaje.

Nie dačakajem ziamli, bo p. Ministar choć kazaŭ, što ŭ pieršuju čarhu treba ŭziać pad uwahu patreby miascowaj ludnaści, to wiedajem tak-ža, što jon hatoŭ nadzialić ziamloj tolki tuju miascowuju ludnaść, jakaja za Polšč wajawała. Heta znača, što p. Ministar dumaje nie ab usim biełaruskim narodzie pad Polščaj, a tolki ab maleńkaj, pierawažna šlachockaj, abo ahułam spolščanaj častcy.

Kara cełaj wioski, ci hminy, kali tam zdarycca bandycki napad, wyhladaje na niešta niabywała žutkoje i mimawoli na haławie wałasy padymaje, bo takaja praktyka ŭradu, kali-b jon jaje zawioŭ, da bieznadziejna ciažkoha pałažeńnia mahła-b dawiaści našu ludnaść i da niezhadanych skutkaŭ.

Słowam, p. Tuhut biełarusaŭ tak paciešyŭ i tak im usio raźjaśniŭ, što jašče bolš sumna i jašče bolš ciomna stała.

I. P.

DA NAS PIŠUĆ.

PIŁSUDZKI NIE ŹDZIARŽAŬ SŁOWA.

m. Rukojni, Wilenskaha paw. — Idu piechatoj da Wilni. Pahoda dziŭnaja; pašla doŭhich daždžoŭ sonečny ranak zdajecca cudoŭnym. Ludzi pry pracy ŭwichajucca jak muraški. A mnie prosta ślozy kaciacca, jak uspomniu, što ŭ hetki dobry dzień treba kidać rabotu i plaścisia da Wilni. Nadało ž kamu licha zapisać mianie za świedku, a ja, jak toj kazaŭ, ničoha nijakaha; až tut prychodzić pawiestka ad śledčaha sudździ, pahražajučaja karami ŭ razie niaprybyćcia. Nu, dyk što-ž ty zrobiš, — treba...

PRAMOWA

pasła Ks. A. Stankiewiča ŭ Sojmie 10.XII. 1924 h. u časie dyskusii ab dadatkowym budžecie na 1924 hod.

Wysoki Sojmie!

U časie ahulnaje dyskusii ab budžecie na 1924 hod Biełaruski Klub wyskazaŭsia praciŭ jaho. Siahońnia, karystajučysia mahčymaściaj, ad imia taho-ž Klubu biaru słowa ŭ sprawie dadatkowaha budžetu na hety-ž hod, kab iznoŭ zajawić toje samaje. Našaje stanowišča ŭ hetaj sprawie nia moža być inakšym, čym pryncypowaje stanowišča, zaniataje raniej. Bo ŭrad p. Hrabskaha, jak i ŭsie papiarednija ŭrady, biazsprečna wiadzie proci nas palityku denacyjanalizacyi i źništažeńnia — ŭ roŭnaj miery, na hruncie kulturnym i ekanamičnym.

Polskaja palityka ŭ adnosinach da našych ziemlaŭ była zaŭsiody takoj, a nia inšaj. Pieknyja lozunhi „wolnyja z wolnymi“, „tolerancyjnaja Polšča“ — zaŭsiody byli tolki prykryćciem inakšaha stanu rečaŭ. Ab hetym možna pierakanacca nawat na tworach polskich aŭtaraŭ, jak „Wilno“ Krašeŭskaha, „Dzieje Narodu Litewskiego“ Narbuta i inš.

Ale pakińma minuŭščynu, a hlańma na sučasnaść. Polšča adradžonaja, Polšča sučasnaja ŭ praciahu piacoch apošnich hadoŭ była ŭściaž waroža nastrojena da biełaruskaha narodu. „Zarząd Cywilny Ziem Wschodnich“, „Litwa Środkowa“ i ŭrady sučasnaje Polščy nikoli nia mieli pazytyŭnaje i choć krychu prychilnaje da nas palityki, aprača palityki ŭciskańnia ŭsich prajawaŭ biełaruskaha kulturnaha i ekanamičnaha žyćcia.

Užo maje kalehi ŭ časie dyskusii ab dadatkowym budžecie pry druhim čytańni jaho wyskazalisia ab palitycy ministerstwa ŭnutranych spraŭ i ministerstwa ziamielnych reform. Z ich pramowaŭ Wysoki Sojm dawiedaŭsia, što ministerstwa ŭnutranych spraŭ adziny lek na palepšańnie ciažkoje doli biełaruskaha narodu bačyć tolki ŭ stałym pawialičwańni palicyi, ŭ nasyłańni čužyncaŭ — uradaŭcaŭ, dy, wiedama, ŭ wajskowym asadnictwie na biełaruskich ziemlach.

Wiedajem tak-ža, što padatki — hetkija wialikija, što biełaruskaje sialanstwa nia ŭ siłach ich płacić.

Dyk nad usim hetym, majučy abmiažowany čas,

Idu. Pa darozie dahaniaje mianie wysoki małady čaławiek i kaža: „idziom razam, — wiesialej budzie“. — Pieršaje znajomstwa:—chto? kudy? adkul?

Adkazwaje: — „ja zdalok, užo 4 hod badziajusia jak biazdomny. Pachodžu z pad Mienska; ŭ domu kinuŭ starych baćkoŭ dy adnu siastru na dobraj haspadarcy, a tut woś ciahajusia jak žabrak biaz nijaka je pracy“. — Pry hetym zatrymaŭsia, jak-by papiarchnuŭsia, abcior rukawom nabiehšyja ślozy, dyj kaža dalej: — „moža pamiatajecie, jak u 1919 hodzie amal nia ŭsiu Biełaruś byli zachapili palaki; pa wioskach pačali jeździć instruktary sa „Straży Kresowaj“ dy namaŭlać naš narod, kab chiliŭsia da Polšcy; što polskaje wojska nia pryšło zabirać Biełaruś, a wybaŭlać jaje; što biełarusy sami buduć wyrašać swaju wolu i jaki ŭrad zachočać taki ŭstanowiać; što heta ŭžo padpisana praz Haławu Dziaržawy — Piłsudzkaha i što jany, instruktary, prysłany narodu heta rastłumačyć... Praŭda, pryjechaŭ da Mienska, čytaju roznyja adozwy, što pa mieście parasklejany; pamiž inšymi spatykaju tut wiadomuju adozwu Načalnika Dziaržawy p. Piłsudzkaha. Pračytaŭ, pawieryŭ i da domu wiarnuŭsia mocna pierakananym, što dla Biełarusi pryšoŭ čas wybaŭleńnia. Padhawaryŭ kolki chłapcoŭ, katoryja byli adnaho sa mnoj pierakanańnia, pajechali ŭ Miensk i tam zapisalisia ŭ N połk ŭłanaŭ. Biŭsia na froncie biełaruskim i pad Waršawaj; dwa razy ranieny. Ciarpieŭ choład i hoład i usio jašče wieryŭ, što jak padpišuć mir (spakoj) tady ab nas biełarusach nie zabuduć i Piłsudzki spoŭnić swaje abiacanki pierad biełaruskim narodam.

Hnali z Želihoŭskim na Wilniu, — adnak ja admowiŭsia i nie pajšoŭ, — za toje 6 miesiacaŭ u turmie adsiadzieŭ, jak „dezertir“... A pašla woś što stałasia: škoły nam nie dali, panasyłali ŭradaŭcaŭ ažno z Haliččyny, nasłali asadnikaŭ, a ty, čaławieča, ŭ swajej rodnaj ziamielcy choć waŭkom zawyj. Da siahońniašniaha dnia nie mahu zaniać nijakaha stanowišča, bo dušu i papiery maju biełaruskija, dyj u polskuju skuru leźci nie chaču.

Woś za što ja wajawaŭ, kroŭ praliwaŭ, wyraksia swaich baćkoŭ, chaty, haspadarki i badziajusia tut jak Marka na piekle.

Da jakoha ŭradu nie pajdu, dzie-nie źwiarnusia — ŭsiudy: „idzi — kažuć — da Rasiei, tam twaja Biełaruś, a tut tabie niama miejsca“.

Raptam adwiarnuŭsia jon, machnuŭ rukoj, kab ja išoŭ, a sam sieŭ pad biarozaj pry darozie i horka zapłakaŭ...

Ja panura paploŭsia da Wilni.

Janka Małanka.

RODNAJA MOWA Ŭ KAŚCIELE.

Zaświr, Świancianskaha paw. — U nas 16 listapada, na św. Jazafata, pačalisia biełaruskija nawuki. Užo daŭno my staralisia, kab uwieści ŭ naš kaścioł rodnaje słowa, ale dahetul ničoha z hetaha nia wychodziła. Bo kali paru hadoŭ tamu naš probašč ks. Stapowič chacieŭ hawaryć pa biełarusku, to źjechałasia stolki palicyi jaŭnaj i tajnaj, stolki zetbekoŭcaŭ (Związek Obrony Kraju), što nia było jak i pačynać! Pastanawili čakać lepšych časaŭ.

Urešci pryjšoŭ sialetni hod. Ciapier užo pastanawili biez adkładu prasić swajho probašča, kab skazaŭ nam u kaściele rodnuju nawuku. Probašč nie adkazwaŭsia, ale skazaŭ pry hetym, što pryjedzie Žodzišny probašč dyk wy jaho paprasicie — jon wam skaža. Ničoha nie paradzis — čakali Žodzišnaha, i kali dawiedalisia, što pryjechaŭ, sabralisia cełaj hramadoj i pašli jaho prasić. Jon tolki spytaŭsia, ci parachnia budu zatrymliwacca. Zatrymajusia krychu daŭžej nad biełaruskaj aświetaj.

Imknieńnie biełaruskaha narodu da zdabyćcia swajej rodnaj škoły ad 1905 hodu, a jšče bolš pašla rasiejskaje rewalucyi, ŭściaž rasło i ŭzmacoŭwałasia. Dziela zrazumiełych pryčyn, žadańnie biełaruskaje škoły pad polskaju ŭładaju śpiarša wyjaŭlałasia bolš siarod biełaruskaha prawasłaŭnaha nasialeńnia. A heta časta dawała polskim palityčnym čyńnikam powad ličyć hetaje imknieńnie raŭnaznačnym z zwyčajnaj apazicyjaj i zajaŭlać, byccam jaho možna zdawolić — zamiest biełaruskaj — rasiejskaj školaj. Dyk časta ŭłada bolš prychilna hladzieła ŭ nas na rasiejskuju aświetu, čym na biełaruskuju, ŭ tej myśli, što rasiejskuju školu na biełaruskich ziemlach, jak škoły biaz budučyny, lahčej za biełaruskuju možna budzie pierarabić na polskuju, bo biełaruskaja škoła arhanična zrasłasia z žywym, adradžajučymsia biełaruskim narodam. A biełarusaŭ-katalikoŭ napierad ličyli i ciapier ličać za palakoŭ, ci prynamsia za etničnuju masu, jakuju lohka ŭ chutkim časie možna budzie apalačyć.

Woś-ža na ŭsio hetaje ja pawinien zajawić, što padobny pahlad na nas ciapier — zusim niaprawilny. Ciapier biełaruski narod u Zachodniaj Biełarusi, jak prawasłaŭny, tak i katalicki, ŭ ahulnaj masie swajej wyrazna wyskazywajecca za biełaruskuju školu. Ab prawasłaŭnych biełarusach u hetaj sprawie pany peŭnie i sami nie sumlewajeciesia. A što datyčycca katalikoŭ, dyk — na padstawie ŭłasnych spaściarohaŭ — ručajusia panom, što ŭ hłybini psychiki biełarusa-katalika adbywajecca wyraznaja i hłybokaja ewalucyja na karyść biełaruskaje nacyjanalnaje świadomaści.

Siahońnia, nia hledziačy na administracyjnyja pierasledawańni, biełaruskaje nasialeńnie masowa robić pryhawory ab adkryćci biełaruskaje škoły, a biełaruskija wučyciali masowa damahajucca pracy ŭ rodnaj biełaruskaj škole.

Biełaruskaja Školnaja Rada ŭ Wilni maje ciapier da 100 pryhaworaŭ biełaruskaha ludu i blizu 400 zajawaŭ biełaruskich wučycialoŭ ab ułasnych školach. A skolki-ž hetkich pryhaworaŭ i hetkich zajawaŭ nie dajšło da Rady dziela zrazumiełych pieraškod? Nu, dy nia ŭ tym sprawa! Spytajmasia: ci hetyja biazsprečnyja damahańni biełaruskaha narodu ŭ halinie aświety chacia ŭ čaści ździejśnieny Uradam? Dy ničoha padobnaha! Urad i dalej staić na stanowiščy hnibieńnia biełaruskaje aświety, na stanowiščy apalačywańnia biełaruskaha nasialeńnia.

Na hetkuju palityku niamała świaтła kidaje tajny cyrkular ministerstwa aświety z 18.V s. h. Nr. 5841,

wijanie nie hańbujuć biełaruskaj mowaj. Kali my jamu skazali, što ŭsia parachwija n a tolki nie hańbuje, ale prosić biełaruskaj nawuki, to probašč zhadziŭsia. Zaraz-ža ablacieła pa ŭsich ludziach wiestki, što budzie biełaruskaje kazańnie pa niešpary — dyk kab choć adna duša paj-ła da ch-ty — ŭsie a-talisia. A tre' było widzieć z jakoj uwahaj naš narod słuchaŭ pieršy raz nawuki pa biełarusku — wot zdajecca kožnaje słowa tak i ławili. Usie byli mocna rady i pajšli dziakawać pa nawucy Žodzišnamu probašču. Tam Spatkali i Świrskaha Dziekana i jon čuŭ, jak my dziakawali. Nia wiedajem, ci jamu heta spadabałasia, ci nie, ale musić nie, bo ŭ nas ludzi haworać, što jon krepka za Polšču dziaržyć i choć sam z biełarusaŭ, ale biełarusaŭ nia lubić. Užo jon musić hetaki ŭdaŭsia, bo i baćka jaho biełarus i pa biełarusku haworyć, a jon palak!..

U nas ciaʒer mocna spadabali biełaruskuju nawuku i starajucca, kab što-niadzieli była.

Niedaloki.

Z Biełaruskaha žyćcia.

Z Biełarusi pad Polščaj.

U Tawarystwie Biełaruskaj Škoły. U niadzielu, 14 śnieżnia, adbyŭsia paŭtorny ahulny schod siabroŭ T-wa Biełaruskaje Škoły, ważny pry ŭsiakaj ličbie prysutnych. Sabrałasia zwyš 80 siabroŭ z prawam rašajučaha hołasu.

Pašla sprawazdačy Bieł. Centr. Školnaje Rady ab dziejnaści jaje za minuły hod, a tak-ža pašla dakładu Nadzorčaje Rady, staršynia B.C.Š.R., ks. A. Stankiewič, raskazaŭ sabranym ab wynikach hutarki delehacyi T-wa z p. ministram Tuhutam.

Pašla adnahałosnaha pryniaćcia dakładaŭ B.C.Š. Rady i Nadzorčaje Rady schod prystupiŭ da wybaru nowaha składu kiraŭničych orhanaŭ T-wa. Wybary dali hetkija wyniki:

U Bieł. Centr. Šk. Radu ŭwajšli: 1) ks. Stankiekiewič, 2) Taraškiewič, 3) Rak-Michajłoŭski, 4) Astroŭski, 5) Rahula, 6) Miatła, 7) Mankiewič, 8) Kiepeł 9) Karol, 10) Šnarkiewič, 11) Piatkiewič, 12) Sawicki. Kandydaty: 1) Sakałowa, 2) Halak, 3) Haŭrylik, 4) Siniaŭski.

U Nadzorčuju Radu wybrany: 1) Jazep Hapanowič, 2) F. Jaremič, 3) U. Samojła, 4) E. Budźka, 5) Łukašewič, 6) Kasataja, 7) Šandrochaŭ, 8) Marcinčyk, 9) Trepka, 10) Zianiuk. Kandydaty: 1) Steckiewič 2) Kruk.

U paniadziełak, 15 śnieżnia, adbylisia arhanizacyjnyja schody nowawybranych ustanowaŭ dziela wybaru prezydyumaŭ.

U Prezydyum Bieł. Centr. Šk. Rady wybrany: staršynia — pasoł Taraškiewič, wice-staršyni — pas. ks. Stankiewič i pas. Rak-Michajłoŭski; skarbnik — Mankiewič, zastupnikam jaho — Astroŭski; sekratar — Šnarkiewič, zastupnik jaho — Sawicki.

Staršynioj Nadzorčaje Rady wybrany A. Trepka, sekratarom — Łukašewič.

Delehacyja Bieł. Centr. Školn. Rady, złożanaja z hram. ks. A. Stankiewiča, dyrektara himnazii R. Astroŭskaha i hram. J. Hapanowiča z učaściem pasła Jaremiča dawiedałasia ŭ niadzielu, 14 śnieżnia, da p. ministra Tuhuta i wiała z im hutarku ŭ školnych sprawach. Wyniki hutarki duża sumnyja: ŭrad naahuł staić na tym stanowišču, što treba adčyniać škoły dwujazyčnyja (polska-biełaruskija) i na hetym manicca abapiorci ŭsiu swaju školnuju palityku. Dziela hetaha budzie stworana ŭ Bydhoščy, ci ŭ Krakawie wučycielskaja seminaryja na 60 asob, jakaja budzie padhataŭlać wučycialoŭ dla polska-biełaruskich škoł u jakim, pamiž inšym, raicca školnym uładam nia tolki nie adčyniać nowych škoł u hetym hodzie, ale začyniać užo istnujučyja. Praŭda, cyrkular hety adnosicca nia tolki da nas, ale pany razumiejecie, što jon adabjecca pierad usim na nas.

A ciapier kolki słoŭ ab jazykowych ustawach. My byli taho pierakanańnia, što jany byli sprepárawany wyklučna dziela pakazu, dziela zahranicy. Siańnia heta paćwierdżajecca ŭ poŭnaj miery. Woś-ža, nia hledziačy na masawaje damahańnie biełaruskaje škoły z boku biełaruskaha nasialeńnia, nia hledziačy na dawoli značny bajkot hetym nasialeńniem polskaje škoły, — našamu narodu biełaruskaje škoły nie dajuć! Urad ničoha nia ŭčyniŭ dziela taho, kab na našych ziemlach prawiaśći jazykowyja ŭstawy naahuł, a asabliwa ŭstaŭ ab škołach, choć Biełaruski Klub 2.X. s. h. praz swaju delehacyju napomniŭ ab hetym p. Hrabskamu. Urad tolki zdabyŭsia na stwareńnie i tolerawańnie, tak-zwanaha „Biełaruskaha Hramadzianskaha Sabrańnia", ci tak-zwanaje „Tymčasowaje Biełaruskaje Rady" ŭ Wilni (što jość toje samaje!), wiedzienych biezadkaznymi ŭ biełaruskim žyćci ludźmi. Woś-ža hetyja niby-to biełaruskija arhanizacyi Urad kormić abiacankami, što imienna jany buduć mieć mahčymaść zakładać biełaruskija škoły, dyj heta tak-sama robicca nia ščyra. Robicca heta dziela ta, ho, kab — dziakujučy takoj rabocie — Urad moh, z adnaho boku, hawaryć ab swajej niby-to tolerancyi. a z druhoha boku, jon moža być peŭny, što pry pomačy zależnych ad Uradu arhanizacyjaŭ sprawa biełaruskaje škoły z miortwaha punktu nie skraniecca! Ab heta-ž imienna i jdzie Uradu!

Zaścierahajusia, praŭda, što my ničoha-b nia mieli proci taho, kali-b nawat i hetyja niby-to biełaruskija arhanizacyi stwaryli biełaruskuju školu. Ale my rašuča pratestujem proci bałamučańnia publičnaje apinii ab nas i proci jaŭna niačesnaj palityki Uradu ŭ adnosinach da nas, jakaja wyrażajecca ŭ wiadomym pryncypie: „Divide et impera!" (Dziali i panuj!)

Dyj jak-by tam nia było, adno źjaŭlajecca faktam, što bolš jak **dwuchmiljonny biełaruski narod u Polščy maje dziarżaŭnych škoł nia bolš piacioch, a prywatnych — nia bolš piatnaccacioch,** bo-ž i na apošnija z trudom dajecca dazwoł. Dyj hetyja istnujučyja škoły — pierawažna staryja. A siańnia — **na padstawie jazykowaha ŭstawu** — padčyrkiwaju—**nie adčyniena niwodnaja biełaruskaja dziarżaŭnaja škoła!** Zatoje supráć woli našaha nasialeńnia **nakidajucca nam polskija škoły i pahrozaj hrašowych štrafaŭ zahaniajucca ŭ ich biełaruskija dzieci.**

Hetkich škoł urad prajektuje adčynić na budučuju wosień 45-50. Ab čysta biełaruskich škołach urad nia dumaje...

Adwiedziny p. Tuhuta ŭ biełaruskich ustanowach. Ministar Tuhut u paniadziełak pamiž 12 i 1 hadz. pryjaždžaŭ u Wilenskuju Biełaruskuju himnaziju. Z ministram byŭ wilenski kuratar Hansiaroŭski i wyšejšyja ŭradaŭcy kuratoryumu. P. Tuhuta spatkali dyrektar himnazii, p. Astroŭski, i staršynia baćkaŭskaha kamitetu, p. Kiepel, karotkimi pramowami, adznačajučy ciažkaje pałažeńnie himnazii, bajkatawanaj polskim uradam, i ŭsie kryŭdy, daznawanyja wučniami himnazii z pryčyny pazbaŭleńnia apošniaje prawa publičnaści. P. Tuhut radziŭ być ciapliwymi i ždać palapšeńnia.

Ministar byŭ prysutny na lekcyjach u II (na pryrodzie) i VIII klasie (na polskaj mowie).

Z himnazii hości pajšli ŭ muzej im. Iw. Łuckiewiča ŭ Bazyljanskich muroch, dzie ich sustreli i dawali abjaśnieńni staršynia i siabry ŭradu Biełaruskaha Nawukowaha T-wa.

„Stunenskaja Dumka“. Pad hetkim zahałoŭkam niadaŭna ŭ Wilni wyjšaŭ z druku Nr. 1 biełaruskaj studenskaj hazety. Usia hazeta składajecca z 40 staronak. Mnoha ŭ joj cikawaha i pawažnaha. Asabliwa cikawy ŭ joj biełaruski narodna-sialanski duch. Jak zahanu „Studenskaj Dumcy“ treba pastawić dawoli bieztałkowaje raźmiaščeńnie materjału i častyja drukarskija pamyłki. Hazeta manicca wychodzić što-miesiačna. Adres red.: Wilnia, Wilenskaja wul. 12, kw. 6.

„Awadzień“. U chutkim časie wyjdzie biełaruski dwutydniowik z rysunkami „Awadzień“, jaki budzie drukawać pradusim roznyja žarty i śmiechi. „Awadzień„ na 3 mies. budzie kaštawać 1 zł. 80 hr. Adres red.: Zawalnaja 7.

Kanfiskata i zakryćcie „Sialanskaj Praŭdy“. Nr. 34 „Sialanskaj Praŭdy“ skanfiskawany i sama hazeta zakryta. Redaktar Ant. Wojcik aryštawany.

„Biełaruski Teatr“. Pad hetkim zahałoŭkam wyjšła z druku niewialičkaja knižačka, F. Alachnowiča, jakaja na 114 str. starajecca narysawać ahulny chod raźwićcia biełaruskaha teatru ad najdaŭniejšych časaŭ.

Zaniatki ŭ Biełaruskaj Himnazii pierad Kaladami kančajucca 23 śnieżnia pa lekcyjach. Światačny pieraryŭ patrywaje da 10 studnia 1925 h.

Z Sawieckaj Biełarusi.

Ustanaŭleńnie hranicy miž Sawieckaj Biełaruśsiu i Saw. Ukrainaj Centralny Wykanaŭčy Kam. SSSR zaćwierdziŭ. Bližej hetaja hranica pakul-što nam nia wiedama.

Śluby i razwody. Sioleta ŭ Miensku zaŭważany ŭzrost liku razwodaŭ i adnačasna źmienšańnie liku šluboŭ. U praciahu dziesiacioch miesiacaŭ 1924 hodu było 325 razwodaŭ, a letaś ich było 223; šluboŭ było sioleta 1.565, a letaś 1.832.

Pawialičeńnie razwodaŭ i źmienšańnie šluboŭ u stalicy Saw. Biełarusi, reč jasnaja, treba razumieć jak wynik upadku tam relihijnaści i maralnaści, dziakujučy zmahańniu kamunistaŭ z chryścijanstwam i ahułam z relihijaj.

Nawukowaja spadčyna pašla A. Sapunowa. Niadaŭna pamioršy ŭ Wiciebsku A. Sapunoŭ, wiadomy biełaruski wučony historyk i etnohraf, miž inšym, pašla siabie pakinuŭ takija pracy:

Siarod nadrukawanych rukapisaŭ zwaračwajuć na siabie ŭwahu: „Piscowyja knihi haradoŭ Połacku,

---

Dziela poŭnaha pradstaŭleńnia aświetnaje palityki Uradu treba dadać jašče dzie-što školnyja ŭłady (Kuratoryum u Wilni ewentualna Ministerstwa Aświety) zaciahiwajuć raźwiazańnie prośby ab dazwoł Biełaruskaj Školnaj Radzie ŭ Wilni adkryć u Wilni dapaŭniajučyja biełaruskija kursy dla biełaruskich wučycialoŭ, — a tak-ža ciahnuć z lehalizacyjaj statutu T-wa Biełaruskaje Školy, dahetul dziejučaha na prastory Wilenskaha wajawodztwa, dy Školnaj Radaj ŭ Wilni, pašyranaha na ŭsie biełaruskija ziemli ŭ Polščy.

Mušu tut tak-ža adznačyć, što biełaruskija himnazii ŭ Wilni, Radaškawičach, Nawahradku i Klecku nie dastajuć ad Uradu niwodnaha hraša dapamohi, chacia naš narod hniecca pad ciažaram padatkaŭ.

Nia lepš dzieicca i ŭ halinie relihijnych wyznańniaŭ. Urad starajecca zusim apanawać prawasłaŭnaje relihijnaje žyćcio, a tak-ža i katalickaje siarod biełaruskaha narodu. Hetak u prawasłaŭnuju duchoŭnuju seminaryju ŭ Wilni — pry dapamozie pradažnych hierarchaŭ — uwiedziena polskaja mowa, jak wykładowaja, što pradstaŭlaje niešta niačuwanaje. Z druhoha boku, robiacca ździeki i špihawańnie biełaruskich ksiandzoŭ, jakija na žadańnie nasialeńnia ŭwodziać u kaścioł rodnuju biełaruskuju mowu, — jak heta niadaŭna zdaryłasia z ks. W. Hadleŭskim, wiadomym biełaruskim dziejačam, probaščam u Žodziškach, Świancianskaha pawietu: na jaho špihom byŭ zroblený fałšywy danos. A bywajuć i takija wypadki, što biełaruskich ksiandzoŭ hruba nie dapuskajuć da wykładu relihii pa biełarusku. Tak pastupaje, — byccam pa zahadu Inspektara Dziśnienskaha pawietu, — niejki Bazyk, wučyciel narodnaje škoły ŭ Jodach, dzie dzieci wyklučna biełaruskija, — ŭ adnosinach da tamtejšaha probašča, wiadomaha pryjaciela biełaruskaha narodu, ks. W. Šutowiča.

Urešcie niekalki słoŭ ab adnosinach Uradu da litoŭskaje aświety. Z pryčyny abmiažowanaha času, nia budu hawaryć ab usim. Prypomniu tolki ab wypadku, jaki zdaryŭsia ŭ Wilni 28.X. s. h. pry Franciškanskaj wulicy Nr. 7, — a imienna toje, što **litoŭski wučnioŭski internat razam z škołaj byŭ wykinuty na wulicu.**

Dziela wyšejskazanaha zajaŭlaju, što budziem hałasawać proci dadatkowaha budžetu na 1924 hod, a adnačasna z usim pierakanańniem kažu, što biełaruski narod pieratrywaje palityku p. p. Hrabskich i Mikłašewskich i z pahardaj piarojdzie nad joj da paradku dnia, dalej snujučy nić swajho adradžeńnia! (Šum).

Wieližu, Niewielu, Siebiežu ad 1667 h.", „Historyja h. Wiciebsku" i inš. Druhija rukapisy dajuć kaštoŭny matarjał dla krajaznaŭstwa, asabliwa dla wywučeńnia Uschodniaje Biełarusi. Cikawy častkowa drukawany rukapis A. Sapunowa „Kurs biełorussowiedzienija", jaki čytaŭ jon u Wicieb. Pedah. Instytucie. Kurs pačynajecca cikawaj charakterystykaj biełarusa. Dalej iduć „Čto takoje Biełorussija, kto takije biełorussy" i zakančywajecca kurs 9 ssytkam — lekcyjaj „Nawiejšaja biełaruskaja literatura". Šmat rukapisaŭ uziaty Inbiełkultam, a bolšašć pakinuta ŭ Wiciebsku.

Paśla wybaraŭ u Sialanskija Rady. Niadaŭna ŭ Saw. Biełarusi adbylisia wybary ŭ Sialanskija Rady. Wybrana najbolš biezpartyjnych, z čaho widać, što biełaruskija sialanie kamunistaŭ nie dalubliwajuć.

Biełaruskaja mowa ŭ bataljonie suwiazi Biełaruskaj dywizii. Raspačalisia zaniatki pa wykładańniu biełaruskaje mowy ŭ bataljonie suwiazi Biełaruskaje dywizii. Pakul-što adčynilisia try hurtki.

Amal što ŭsie čyrwonaarmiejcy — pa pachodžańniu biełarusy — z uschodnich akruhoŭ Biełarusi. Adčuwajecca niedastača ŭ biełaruskich padručnikach. Tyja-ž, jakija majucca ŭ Biełaruskim kutku klubu bataljona, nia mohuć zadawolić usich žadajučych karystacca imi.

Kamandnamu składu prapanawana bolš patrebnyja padručniki dabyć kožnamu persanalna na ŭłasnyja košt, a tak-sama pawialičyć wypisku hazet na biełaruskaj mowie.

Dziaržaŭnyja i miascowyja muzei. Dziela abjadnańnia mastackich i kulturna-histaryčnych kaštoŭnaściaŭ u Biełaruskim Dziaržaŭnym Muzei, pastanoŭlena ličyć Biełaruski Dziaržaŭny Muzej u Miensku i jaho addzialeńnie ŭ Wiciebsku i Mahilowie centralnymi dziaržaŭnymi miescami chawańnia muzejnych kaštoŭnaściaŭ ahulna-respublikanskaha značeńnia.

Usie muzei, jakija znachodziacca ŭ inšych haradoch respubliki, źjaŭlajucca krajaznaŭčymi muzejami i ŭkłučajuć u siabie muzejnyja rečy, jakija majuć adnosiny da kultury adpawiednaj miascowaści.

Z Sojmu.

Wydača pasłoŭ. Wydany Sojmam sudu nastupnyja pasły: kamunist Łańcucki i ŭkraincy: Wasyńčuk Paŭla, Siarh. Kazicki i Čučmaj.

Aŭtanomija dla Wilenščyny. Sojmawaja Administracyjnaja Kamisija badaj biez pierarywu razwažaje sprawu lepšaha kirawańnia ŭschodnimi wajawodztwami.

Pasoł Wendziaholski ŭnios rezalucyju, ŭ jakoj zaklikaje ŭrad, kab pradstawiŭ Sojmu prajekt statutu aŭtanomii dla Wilenščyny.

Wučycielskija kwalifikacyi. U Sojmawaj Praświetnaj Kamisii była razhledžana sprawa wučycielskich kwalifikacyj. Astatni termin składać wučycielam ekzamieny dziela zdabyćcia poŭnych wučycielskich prawoŭ adłožany až da 31 žniŭnia 1927 h.

Z USIAHO ŚWIETU.

Polšča. — Da najważniejšych zdareńniaŭ u Polščy za astatni čas naležyć uparadkawańnie sprawy pazyki ŭ Amerycy. Rada Ministraŭ zaćwierdziła ŭmowu miž polskim pasłom u Złučanych Stanach Ameryki i Amerykanskim Sekretarom Skarbu, na mocy jakoj akančalnaja suma doŭhu ŭstanoŭlena na sumu 159.666.972 dalary, a pracenty ad hetaj sumy da 15.XII.1924 h. stanowiać 18.898.053 dal., a razam 178.565.025 dal. Polšč hety doŭh pawinna spłacić u praciahu 62 hadoŭ, płaciačy 3½ pracenty.

— Pry Radzie Ministraŭ paŭstała „Rada Kresowa", na čale jakoj pastaŭleny p. Raman, byŭšy niadaŭna ŭ Wilni Delehatam Uradu, jak znaŭca „Kresaŭ". Wot-ža p. Raman budzie staršynioj hetaj rady, a jamu da padmohi daduć jašče dwuch siabroŭ. Heta Rada budzie tak-ža zaprašać z daradčym hołasam roznych pradstaŭnikoŭ hramadzianstwa, katoryja znajucca na „kresowych" sprawach. Dyk budziem čakać, što nam naradzić heta Rada.

— Rada Ministraŭ niadaŭna razwažała sprawu paŭnamocnictwa ad Sojmu dla ŭradu. Sprawa ŭ tym, što ŭrad maje poŭnamoctwy ŭ sprawach hrašowych. Ale paŭnamoctwy hetyja chutka ŭžo kančajucca. Dyk wot z hetaj pryčyny ŭrad naradžaŭsia ab tym, ci warta prasić Sojm, kab paŭnamoctwy hetyja pradoŭžyć. Pastanoŭlena prasić paŭnamoctwaŭ dla ŭradu, adnak nia ŭ sprawach hrašowych, ale ŭ sprawie ŭspakajeńnia „Kresaŭ".

— Bandytyzm, nia hledziačy na zimnuju pahodu, nie pierastaje i dalej. Na prošłym tydni 30 bandytaŭ napali na dwor Zahorje na Wałyni. Bandyty zabrali 20 rasowych kaniej, wupraž i wazy, a sami ŭciakli za sawieckuju hranicu. Bandyty zajaŭlali, što koni im patrebny dla biełaruskaj armii.

Litwa. — Jak my ŭžo pisali, zahraničnyja dziaržawy žwiarnulisia da Litwy, kab jana zawiała družbu z Polščaj i kab pačała handlowyja znosiny. Litwa na heta adkazała, što jana pakul nie atrymaje Wilni, dyk datul z Polščaj nia moža mieć nijakich znosin. A kab sprawu Wilni raźwiazać, dyk Litwa Eŭropie radziła sklikać u hetaj sprawie naradu, ŭ jakoj uziali-b učaście dziaržawy Eŭropejskija, Polšč i Litwa. Woś-ža hetaje žadańnie Litwy Rada Ambasadaraŭ adkinuła, ćwierdziačy, što sprawa z hranicaj užo skončana.

— U Koŭnie adbyŭsia niadaŭna źjezd litoŭskich konsułaŭ z zahraničnych dziaržaŭ. Źjezd byŭ sklikany dziela narady, jak dalej pracawać zahranicaj, kab Wilniu dałučyć da Litwy.

U Juhasławii wiadziecca choć biazkroŭnaja, ale duža zaŭziataja baraćba miž Serbami i Charwatami. A ŭsia heta baraćba maje miesca tamu, što Serby duža prasledujuć Charwataŭ. Praciŭ takoj serbskaj palityki wystupili charwackija pasły, likam 70, pad kiraŭnictwam Radziča. Dajšło da taho, što serbski ŭrad raspuściŭ partyju Radziča, a jaho samoha addaŭ pad sud. Radzič uciok zahranicu.

Z WILNI.

— **Narada panoŭ.** 7 i 8 śniežnia sioł. h. u Wilni adbyŭsia źjezd panoŭ, jakija arhanizawany ŭ tak zwany „Kresowy Związek Ziemian“. Na hety źjezd sabralisia pany z usich uschodnich wajawodztwaŭ.

Źjezd pryniaŭ mnoha pastanowaŭ, z jakich najcikawiejšyja dla nas hetkija:

Skaracić prociŭdziaržaŭnuju ahitacyju choć-by koštam spynieńnia swabodaŭ, zahwarantawanych u Kanstytucyi.

Uzmacawańnie ułady administracyjnaj i sudowaj, nadaŭšy im, u wypadku kaniečnaści, wyniatkowaje prawa.

Spynić prypadkowuju ŭradowuju parcelacyju ziamli, a pakinuć kalanizacyju i parcelacyju pačynańniam prywatnym pry pomačy kredytowych ustanowaŭ...

Kali woźmiem pad uwahu, što pawodle panoŭ prociŭdziaržaŭnaj rabotaj zawiecca tak-ža i damahańnie ziamli dla sialanstwa, rodnaj škoły, sprawiadliwych padatkaŭ i što parcelacyja i kalanizacyja ŭ rukach prywatnych, znača ŭ ich rukach, dyk lohka piekanajemsia, što pastanowy „Kresowego Związku Ziemian“ pradusim majuć na mecie ŭłasnaje dabro samych panoŭ i pradusim škirawany prociŭ intaresaŭ miascowaha biełaruskaha, ŭkrainskaha i litoŭskaha sialanstwa.

U kancy pastanoŭ pany, miž inšym, dadajuć takija słowy: „My, ziamianie, katoryja jość karaniom hetaj ziamli i katoryja ŭ praciahu wiakoŭ, pry najciažejšych warunkach, zachawali hetaj ziamli polski charaktar“ i h. d.

Tut, pryznacca, pany całkom razchodziacca z praŭdaj, bo jany nikoli nia byli ŭ ciažkich warunkach, a tak-ža ani trochu nie zachawali jany polskaha charaktaru našaj ziamli: ziamla heta i narody na joj, jak byli biełaruska-ŭkrainska-litoŭskimi, dyk i da siańnia takimi astalisia. A sami jany, to praŭda, što astalisia palakami.

USIAČYNA.

ŽART.

— Ci ty čuŭ, što ŭ Belhii najhuściej narod siadzić; tam na adnej kwadratnaj wiarście až 200 žycharaŭ?

— E, heta jašče nia husta; na Łukiškach u Wilni na adnej saženi śiadzić z 20...

PRYKAZKI.

1. Jak pawališsia, dyk trymajsia za ziamlu.
2. I toj puhaj trasie, chto świniej pasie.

ZAHADKI.

1. Adzin kaža palažym, druhi kaža pabiažym, treci kaža pakiwajemsja.
2. Kala jamy z taparami.

RAZHADKI Z Nr. 37.

1. Skrypka. 2. Kamień.

Naša Pošta.

A. Koŭzanu: Z adrasoŭ karystajem. — **J. Cyboŭskamu:** 3 zł. atrymali. „Krynicu“ pasyłajem. — **J. Andruškiewiču:** Wam „Krynica“ pasyłajecca akuratna. Widać jaje zatrymliwajuć na wašaj pošcie. Dawiedajciesia! — **Tamašu Bujnoŭskamu:** 3 zł. atrymali. „Krynicu“ wysyłajem. — **J. Mozalu:** 3 zł. atrymali. — **Ksiandzu K. B.:** 6 zł. atrymali, z jakich 3 zł. pieradali na „Studenskuju Dumku“. — **M. Kanapackamu:** Waš adres źmianiajem. — **S. Habrysu:** „Krynicu“ Wam pasyłajem. — **J. Sasićku:** „Krynicu“ Wam pasyłajem. — **Łokciku:** 3 zł. 50 hr., pierasłanyja nam praz adnu asobu, my atrymali. — **Jazepu Sałaŭju:** Na žal Waša karespandencyja apynułasia ŭžo daŭno ŭ košyku. Pišycie nowyja wiestki, a tak-ža prysyłajcie adrasy swaich znajomych, jakim na probu možna pasyłać „Krynicu“. — **D. Aniśku:** Zarodak takoj arhanizacyi, ab jakoj wy nam pišycie, ŭžo ŭ Wilni istnuje. Ab jaho metach i pracy Wam napišym padrabiazna. — **J. Barejšu i F. Hrydziu:** Ad Was pa 3 zł. atrymali. — W. **Hryboŭski:** 2 zł. atrymali, „Krynicu“ pasyłajem. — W. **Skiparu:** Redakcyja knižak nia maje. Źwiarniciesia ŭ biełaruskuju kniharniu: Wilnia, Zawalnaja 7. Z prysłanaha ab padatkach skarystajem. — **St Kiełdanowiču:** „Krynicu“ wysyłajem Wam akuratna. Nia wiedajem, dzie jana hinie. Ci nie na Wašaj pošcie? — **Ciarpliwamu:** Z wiestak skarystajem, a wierš da druku nie padojdzie. — **Słonimskamu abywatalu:** Atrymali. Prośbu spaŭniajem. — W. **Humiennamu:** Na Was my pasyłajem dwa numary „Krynicy“ adzin dla was, a druhi dla taho susieda, dla jakoha wy prasili. — **Wiaskowamu:** Atrymali. Skarystajem. — W. **Jancewiču:** „Krynicu“ Wam pasyłajem.

Da hetaha numaru „Krynicy“ dałučajem pierawod na hrošy i prosim swaich daŭžnikoŭ paśpiašyć pierasłać nam, što ad ich należyć za minuły hod.

Prosim także prysłać choć častku hrošy na hod 1925, a prynamsi pawiedamić, ci buduć hrošy prysłany i ci pasyłać dalej „Krynicu“.

„Krynica“ na hod kaštuje 6 zł., na paŭhoda 3 zł., na try miesiacy 1 zł. 50 hr., a na miesiac 50 hr.

Z pryčyny świat čarodny Nr. „Krynicy“ wyjdzie pa Nowym Hodzie ŭ niadzielu.

Redaktar-wydawiec B. Turonak. Tow. Wyd. „POGOŃ“, Druk. „PAX“ Wilno, zauł. Św. Ignacego 5.